

УДК 330. 322 : 338. 48 (477)

О. Старинець

O. Starynets

**ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ
ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ МІСТА-КУРОРТУ ТРУСКАВЕЦЬ****INVESTMENT ATTRACTIVENESS AS A DEVELOPMENT FACTOR
OF THE RESORT CITY OF TRUSKAVETS**

В статті досліджено проблему розвитку та відтворення санаторно-курортного комплексу міста-курорту Трускавець, роль інвестицій та оцінка подальших перспектив розвитку міста з точки зору інвестиційної привабливості на сучасному етапі.

Ключові слова: санаторно-курортний комплекс, інвестиційна привабливість, інвестиційний проект.

В статье исследована проблема развития и воспроизводства санаторно-курортного комплекса города-курорта Трускавец, роль инвестиций и оценка дальнейших перспектив развития города с точки зрения инвестиционной привлекательности на современном этапе.

Ключевые слова: санаторно-курортный комплекс, инвестиционная привлекательность, инвестиционный проект.

In the article the problem of development and reproduction of the sanatorium and resort complex of the city-resort Truskavets is researched; the role of investment and evaluation of the prospects of further development of the city from the point of view of investment attractiveness at the present stage is investigated.

Keywords: sanatorium and resort complex, investment attractiveness, investment project.

Актуальність дослідження полягає в тому, що інвестиційна привабливість є одним з головних чинників розвитку санаторно-курортної галузі. При зростанні і постійній зміні туристичного ринку конкуренція у цій галузі надзвичайно велика. З'являються нові місця, туристичні дестинації, модернізуються старі господарські об'єкти, що прийшли в занепад, вони потребують інвестування грошей.

Проблема інвестування санаторно-курортної галузі є однією з найактуальніших в контексті побудови в нашій країні соціально орієнтованої ринкової економіки.

Основною метою дослідження є визначення ролі інвестицій у розвитку міста-курорту Трускавець та оцінка подальших перспектив розвитку міста з точки зору інвестиційної привабливості на сучасному етапі.

Аналіз останніх джерел, досліджень і публікацій. Дослідженням інвестиційних проектів та інвестиційного забезпечення в галузі туристичної індустрії присвячені роботи Андіанова А. Ю., Братюка В. П., Брикіна І. М., Прочан А. О. [1; 2; 3; 6] та ін., однак аналіз економічних показників міста-курорту Трускавець з точки зору інвестиційної привабливості залишився поза увагою науковців.

ЗАТ «Трускавецькурорт» – один з найбільш популярних санаторно-курортних комплексів України, який одночасно може прийняти понад 4000 відпочиваючих. В структуру товариства входять: санаторії «Весна», «Кристал», «Алмаз», «Янтар», «Рубін»; комфортабельні вілли; поліклініки і водолікарні; сучасний медичний комплекс «Мед-Палас»; палац культури ім. Т. Г. Шевченка; курортний ресторан «Гранд Ідальня»; бювети «Нафтусі» та інших мінеральних вод; готель «Міротель» Цілющі джерела мінеральних вод, медична база і висококваліфікований персонал забезпечують ЗАТ «Трускавецькурорт» статус провідної здравниці України з діагностики, лікування і реабілітації урологічних, гастроентерологічних та інших захворювань. У 2012 році компанія «Трускавецькурорт» отримала 89040000 грн від державного Фонду соцстрахування з тимчасової втрати працездатності та відкрила п'ятизірковий готель «Міротель» [4].

Основними факторами, що визначають привабливість туристського регіону, є:

- доступність регіону;
- його природа і клімат;
- відношення місцевого населення до приїжджого;
- інфраструктура регіону;
- рівень цін;
- стан роздрібної торгівлі;
- спортивні, рекреаційні й освітні можливості;
- культурні і соціальні характеристики.

За часів вільних економічних зон, які діяли в Україні до 2006 року, однією з таких СЕЗ і був «Курортотопіс Трускавець».

Місто п'ять разів отримувало Державні премії в галузі архітектури (серед них санаторій «Карпати», готель-ресторан «Оскар», Клініка професора Козьявкіна), в 2002–2012 рр. здано в експлуатацію 130 нових об'єктів.

Враховуючи зменшення кількості відпочиваючих з Росії, в 2014 р. місто активно переорієнтується на туристів з Європи.

Протягом січня–червня 2014 року у санаторно-курортних закладах міста за даними моніторингу оздоровлено 75623 осіб, що на 18422 особи менше аналогічного періоду 2013 року (94045 осіб) або на 19,6% [4,9].

В тому числі в розрізі оздоровчих закладів:

- Санаторії – кількість відпочивальників зменшилась на 15154 ос. або на 22,1%, з них:
  1. по санаторіях ЗАТ «Трускавецькурорт» – зменшилась на 2904 ос. або на 12,6%;
  2. по відомчих санаторіях та інших форм власності – зменшилась на 12250 ос. або на 26,9%
- Пансіонати – кількість відпочивальників зменшилась на 430 ос. або на 31,7%;
- Готелі – зменшилась на 2150 ос. або на 9,9%;
- Вілли – кількість відпочивальників зменшилась на 688 ос. або на 29,9%.

Загальний спад кількості відпочиваючих особливо помітний у порівнянні з 2013 р. (рис. 1) [4].

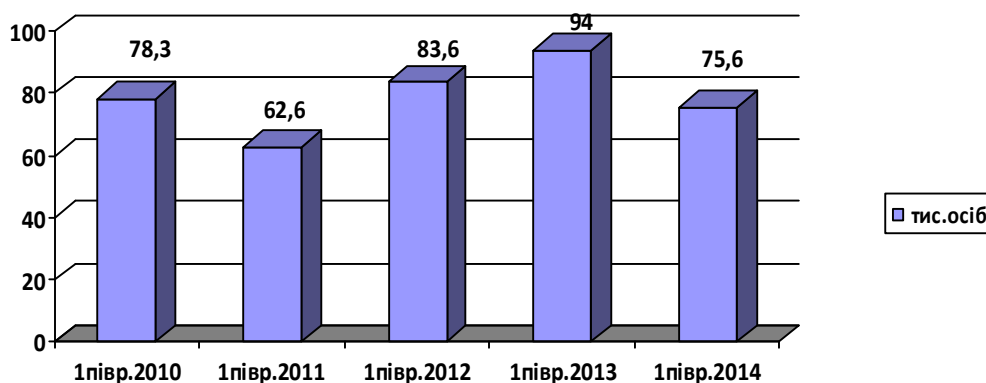
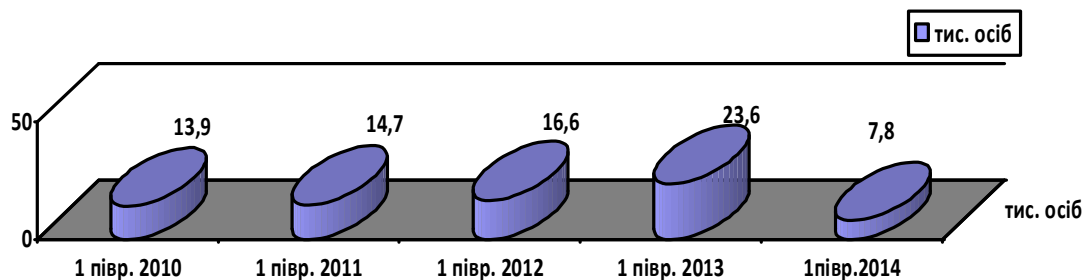

Рис. 1. Динаміка кількості оздоровлених осіб протягом I півріччя 2010–2014 рр.

В санаторно-курортних закладах за I-ше півріччя 2014 року відпочило 7,8 тис. іноземних громадян з 47 країн, що на 15,8 тис. осіб менше відповідного періоду минулого року або на 66,9% (I-ше півріччя 2013 р. – 23,6 тис. ос.), з яких найбільше відпочивальників було з Росії, Білорусії, Молдови, Азербайджану, Казахстану та Польщі.

Найбільше іноземних громадян відпочивало у санаторіях ЗАТ «Трускавецькурорт» (1414 ос.), ТзОВ «Готельно-курортному комплексі «Карпати» (996 ос.), у готельному комплексі «Ріксос Прикарпаття» (922ос.), гот. «Міротель» (883 ос.), сан. «Молдова» (796 ос.), сан. «Женева» (659 ос.) та ін.

Питома вага іноземних гостей у загальній кількості відпочивальників у I-му півріччі 2014 року становить 10,3%, що свідчить про її різке зниження у порівнянні з аналогічними періодами попередніх років. Так, питома вага іноземців у загальній кількості відпочивальників I-му півріччі 2009 року становила 16,9% і до 2013 року зросла до 25,1% (рис. 2) [4].

Рис. 2. Динаміка кількості іноземних громадян в оздоровниць міста протягом 1 півріччя 2010–2014 років

Трускавець прагне міжнародного визнання. Місто приєдналося до асоціації «Єврорегіон Карпати–Польща» та підписало угоду про співпрацю [7]. Цей крок має допомогти Трускавцю наростити популярність за кордоном. Демонстрація дружніх жестів з боку Польщі дає змогу скористатися реалізацією проектів з Європейським Союзом. Розвинена інфраструктура відпочинку та медична галузь дозволяє потужно рухатися в напрямку європейських стандартів, пов'язаних з оздоровленням. Асоціація «Єврорегіон Карпати–Польща» як бізнес-перспективу подає стратегію – з Трускавця зробити центр карпатського здоров'я, тобто будувати мережу оздоровчих курортів Карпат з центром в Трускавці, і в майбутньому, з усього великого портфеля Карпатської марки, продавати Трускавець нарівні з іншими Карпатськими оздоровницями Польщі, Словаччини та Румунії. Асоціація діє з 1993 року і працює на території п'яти країн – Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії та України.

В планах керівництва Єврорегіону організувати відпочинок для польських туристів з соціальних путівками в Трускавці.

У 2014 році створено великий парасольковий проект «Розвиток та популяризація туризму в курорті гміни Риманув і місті-курорті Трускавець», що складається з 12 проектів. Головним партнером парасолькового проекту є Асоціація для розвитку і промоції Підкарпаття «Про Карпатія», головним партнером проекту – гміна Риманув (Республіка Польща), а партнером – Трускавецька міська громадська організація Всеукраїнського товариства «Лемківщина» [5].

Метою парасолькового проекту є використання транскордонної співпраці для розвитку туризму. Співпраця експертів дозволила показати широкій аудиторії, що ж таке карпатські курорти, що таке Єврорегіон Карпати взагалі. Прикладом цього став промоційний фотоальбом «Курортна гміна Риманув. Курорт Трускавець» (співфінансування в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013), виданий двома мовами – українською та польською, де представлено не лише курорт Риманув і всю гміну, а й Трускавець (краєвиди, незаймана природа, різноманіття фауни і флори, загальні види, пам'ятки архітектури), що повинно вразити та вмотивувати туриста.

Зараз Трускавець має інтегруватися у Карпатську валеологічну інноваційну систему. Раніше планувалося перевести на інноваційні технології всі підприємства регіону, проте держава розпродала ці підприємства. Між Трускавцем та одним з найвідоміших польських курортів Криніца-Здруй вже все було готове до активної співпраці, але з 1 січня 2006 року Курортполіс Трускавець як вільна економічна зона перестав існувати.

Проблемою прикордонних регіонів як в Україні, так і в Польщі є те, що ці місцевості з низьким рівнем розвитку інфраструктури, низьким рівнем доходів. Цей рівень необхідно піднімати, адже незважаючи на певну занедбаність, наявний дуже високий потенціал.

Популяризується весь карпатський регіон під великим брендом «Карпатія» – Риманув, Івоніч, Полянчик, Трускавець, Східниця, Моршин, Шкло – не окремий санаторій чи окреме місто, але здійснюється комплексна промоція Карпат як місця для хорошого відпочинку.

Розроблений Асоціацією стратегічний документ має обмежений вплив на розвиток окремих курортів. Експертами визначено стратегічні цілі, до яких Асоціація буде прагнути в наступній фінансовій перспективі до 2020 року:

1. Ідентифікація карпатських курортів, їхнього іміджу;
2. Створення спільної професійної системи управління рекламою;

3. Зростання рівня інтеграції суб'єктів, які творять продукт;
4. Інформування і просвіта мешканців з метою їх самоідентифікації з територією, яку вони представляють;
5. Позичування продуктів і іміджів [5].

Акцент має бути саме на відпочинок, а не на лікування. Термін «курорт» не повинен асоціюватися з хворобою, яку людина перенесла чи яка триває й досі. Адже хвороба – це негативна асоціація. Потрібно робити прив'язку до позитивної асоціації релаксу, відпочинку, своєрідного «відпруження» (розслаблення), підзарядки, набирання нових сил, відновлення енергії.

Також слід зважити на цільову аудиторію, а це можуть бути і мешканці великих міст, які хочуть втекти від шуму та гаму в глибинку, поближче до природи, і сімейні пари з синдромом «покинутого гнізда», чії діти виросли та розійшлися. Не слід забувати, що і мешканці самої території, які хочуть відкрити для себе нову якість послуг, теж можуть бути клієнтами карпатських курортів.

Щодо нових туристичних потоків для Трускавця, то після великого спаду в квітні, в серпні кількість відпочиваючих відповідала кількості відпочиваючих 2013 року [4]. На святкування Міжнародного дня туризму прибули представники польського курортного містечка Унейов. Напрямок розвитку більш ніж достатньо, головне, щоб знаходилися бажаючі інвестувати в них свої кошти. Якщо згадати історію розвитку курорту Трускавець, Львівської області то сміливо можна констатувати, що він завжди був виключно інвестиційно привабливим і, більш того, вигідним.

І сьогодні в нерухомості Трускавця є чимало сфер докладання інвестиційного капіталу. Місто може служити зразком моделі рекрополісів, курортополісів і рекреаційних зон, місцем відпрацювання та поширення новітніх технологій в курортній галузі, впровадження ефективних методів лікування, реабілітації та оздоровлення населення. Все це створює потенційним інвесторам вигідні умови, щоб розробляти і реалізовувати комерційні інвестиційні проекти. До цього треба додати, що за останні кілька років місцевою владою, бізнесменами і представниками громадськості зроблені конкретні кроки для поліпшення інвестиційної обстановки в Трускавці. Видані інформаційні каталоги служать засобом презентації інвестиційних можливостей регіону [8]. Крім того, сформовані бази даних наявних земельних ділянок, вільних приміщень, об'єктів незавершеного будівництва. Це перспективні можливості для інвестиції в комерційну нерухомість. Як бачимо, сфер докладання в Трускавці для цього достатньо. Здійснюються реальні інвестиційні проекти.

В детальному плані розвитку Трускавця передбачається будівництво ряду розважальних центрів недалеко від кільцевої дороги. Так, біля перехрестя вулиць Роксолани та Городище буде побудований дельфінарій. За задумом це буде крита споруда на 500–600 місць з двома басейнами. Крім того, поруч з'явиться парковка для автомобілів, а ще розмістяться атракціони для дітей. Але оскільки Трускавець – це курорт, то, крім розважальної функції, в дельфінарії проводитимуться ще й лікувально-оздоровчі процедури, головними «докторами» в яких, звичайно ж, виступлять дельфіни. Характерно, що тут не було потрібно проводити акцію «шукаю інвестора для будівництва». Цим проектом будівництва в Трускавці вже зацікавилися інвестори з України та Польщі. Трускавець бере активну участь у міжнародних та загальнодержавних інвестиційних форумах, виставках, семінарах, конференціях та інших заходах. Так, щорічно в місті в рамках Міжнародного економічного форуму проходить Саміт Президентів Східної Європи, головна задача якого – презентація інвестиційних проектів та можливостей співпраці регіону з іноземними партнерами в різних сферах.

Показовим прикладом результатів такої співпраці може слугувати побудований в 2001 році санаторій «Женева». Це реалізація інвестиційного проекту швейцарської акціонерної компанії СІВ ЦЕНТРАЛЬНА Інвест& Beteiligungs AG. Санаторій приймає на відпочинок і лікування в Трускавці гостей з країн колишнього Союзу, Європи та Америки. Тут проходять реабілітацію українські олімпійці і зірки вітчизняного футболу.

З такої точки зору інвестиційна привабливість є одним з головних чинників розвитку санаторно-курортної галузі народногосподарського комплексу регіону. Створення нових туристичних потоків, переорієнтація на західного туриста передбачає підвищення якості послуг. Окрім лікувальних послуг повинні надаватися рекреаційні та туристичні, причому найкращої якості, згідно високих європейських стандартів. Це особливо важливо в умовах посилення уваги до проблем розвитку туристичного потенціалу Трускавця як одного з ведучих санаторно-курортних центрів України.

Список використаної літератури

1. Андрианов А. Ю. Инвестиции / Андрианов А. Ю., Воробьев П. В., Валдайцев С. В. ; под ред. В. В. Ковалева, В. В. Иванова, В. А. Лялина. – [2-е изд.]. – М. : Проспект, 2010. – 592 с.
2. Братюк В. П. Державна політика розвитку конкурентоспроможності туризму на основі оптимізації інвестиційного забезпечення [Електронний ресурс] / В. П. Братюк // Ефективна економіка. – 2013. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1964>.
3. Брыкин И. М. Оценка, выбор и анализ инвестиционных проектов / И. М. Брыкин, А. В. Беклемишев. – М. : Междунар. медиа группа, 2011. – 78 с.
4. Інформація про основні показники роботи господарського комплексу міста Трускавець за I півріччя 2014 року. Офіційний веб-сайт Трускавецької міської ради та виконавчого комітету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://truskavets-city.gov.ua/modules.php?name=Pans&op=list_content&eid=1.
5. Ключак В. Римагув і Трускавець популяризують туризм [Електронний ресурс] / В. Ключак. – 2014. – Режим доступу : <http://protruskavets.org.ua/rymanuv-i-truskavets-populyaryzuyut-turyzm/>.
6. Прочан А. О. Інвестиція як стратегія маркетингу в туризмі [Електронний ресурс] / А. О. Прочан // Економічні науки. Наукове товариство Івана Кушніра. – 2012. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=147>.
7. Трускавець вступив в асоціацію «Єврорегіон Карпати–Польща» [Електронний ресурс] // Офіційний туристический сайт курорта Трускавець. – Режим доступу : <http://truskavets.ua/ru/news/849-evroregion-5>.
8. Ярмарка інвестиційних проектів [Електронний ресурс] // Відділ планування та інвестицій Трускавецької міської ради. – Режим доступу : www.truskavets-city.gov.ua.

References

1. Andryanov, A. Yu., Vorob'ev, P. V., Valdaytsev, S. V. (2010) Investments. In : V. V. Kovaleva, V. V. Ivanova, V. A. Lyalina (Eds.). 2nd ed. M. : Prospekt, 592 p.
2. Bratyuk, V. P. (2013) The state policy of tourism competitiveness based on the optimization of investment security. *Efektivna ekonomika* [Internet]. – Available from : <<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1964>>.
3. Brykin, I. M., Beklyemishev, A. V. (2011) Assessment, choice and analysis of investment projects. M. : Mezhdunar. medya hruppa, 78 p.
4. The main indicators of economic complex of Truskavets during the first half of 2014. *Ofitsiynny veb-sayt Truskavets'koyi mis'koyi rady ta vykonavchoho komitetu* [Internet]. – available from : <http://truskavets-city.gov.ua/modules.php?name=Pans&op=list_content&eid=1>.
5. Klyuchak, V. (2014) Rymanuv and Truskavec popularize tourism. [Internet]. – Available from : <<http://protruskavets.org.ua/rymanuv-i-truskavets-populyaryzuyut-turyzm/>>.
6. Prochan, A. O. (2012) Investment as a marketing strategy in tourism. *Ekonomichni nauky. Naukove tovarystvo Ivana Kushnira* [Internet]. – Available from : <<http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=147>>.
7. Truskavets joined the association «Euroregion Carpathians, Poland». Official travel site of resort Truskavets [Internet]. – Available from : <<http://truskavets.ua/ru/news/849-evroregion-5>>.
8. Fair of investment projects. *Viddil planuvannya ta investytsiy Truskavets'koyi mis'koyi rady* [Internet]. – Available from : <www.truskavets-city.gov.ua>

Стаття надійшла до редакції 15.09.2014.

Рецензенти: Л. М. Чепурда, д.е.н., професор, зав. кафедри туризму та готельно-ресторанної справи ЧДТУ;
І. П. Мігус, д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту та економічної безпеки ЧНУ ім. Б. Хмельницького.